

оновлене видання

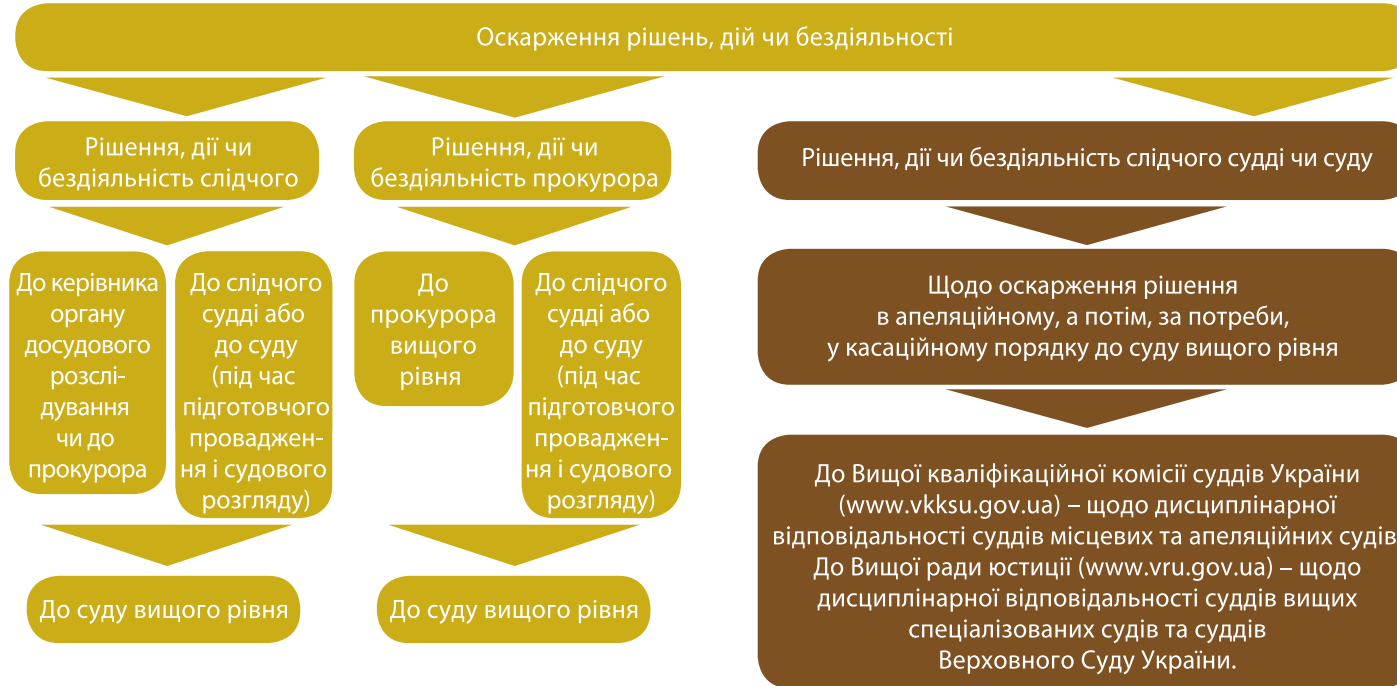
ЯК ОСКАРЖИТИ РІШЕННЯ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ, ПРОКУРАТУРИ ТА СУДУ?

ЯКІ СТАДІЇ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ?

Кримінальне провадження можна умовно поділити на такі дві стадії:

- досудове провадження, в ході якого органи слідства під процесуальним керівництвом прокурора здійснюють діяльність щодо розслідування кримінальних правопорушень;
- судове провадження, під час якого суд розглядає кримінальне обвинувачення по суті.

Під час кримінального провадження в судовому порядку можна оскаржити:

- окремі рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора до слідчого судді під час досудового розслідування (ст.303 КПК);
- будь-які рішення, дії чи бездіяльність слідчого та прокурора під час підготовчого провадження у суді (ст.ст.314-316 КПК);
- рішення слідчих суддів і судів у провадженнях з перегляду судових рішень.

Враховуючи, що оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого і прокурора в судовому порядку є найбільш ефективним засобом правового захисту, рекомендується звертатися з такими скаргами під час досудового розслідування безпосередньо до слідчого судді чи суду. У разі, якщо певне рішення, дія або бездіяльність не можуть бути оскаржені до слідчого судді (лише до суду під час підготовчого провадження), тоді можна до підготовчого засідання суду скористатися можливістю відомчого оскарження - до керівника органу досудового розслідування, прокурора чи прокурора вищого рівня.

ВАЖЛИВО: оскарження недотримання слідчим чи прокурором розумних строків на підставі норм КПК здійснюється виключно до прокурора вищого рівня і лише підозрюваним, обвинуваченим, потерпілим або їхніми захисниками, представниками, законними представниками. Скарга має бути розглянута у 3-денний строк з часу її подання.

ЯКІ РІШЕННЯ, ДІЇ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО І ПРОКУРОРА МОЖНА ОСКАРЖИТИ ДО СЛІДЧОГО СУДДІ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ?

Під час досудового розслідування учасники кримінального провадження не можуть оскаржувати в судовому порядку будь-які рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора. Це пояснюється потребою ефективного розслідування кримінальних правопорушень і зменшення випадків зловживання правом на оскарження.

Тому за законом на досудовому провадженні до слідчого судді можуть бути оскаржені такі рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора:

- бездіяльність слідчого або прокурора, яка полягає у невнесенні відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) у встановлений законом 24-годинний термін після отримання заяви чи повідомлення про це;
- бездіяльність слідчого або прокурора, яка полягає у неповненні тимчасово вилученого майна згідно з вимогами ст.169 КПК ;
- бездіяльність слідчого чи прокурора, яка полягає у нездійсненні ними будь-яких процесуальних дій, які вони зобов'язані вчинити у визначений законом строк;
- рішення слідчого або прокурора про зупинення досудового розслідування;
- рішення слідчого або прокурора про закриття кримінального провадження;
- рішення слідчого чи прокурора про відмову у визнанні потерпілим;
- рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора при застосуванні заходів безпеки;
- рішення слідчого чи прокурора про відмову у задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;
- рішення слідчого чи прокурора про зміну порядку розслідування і продовження його згідно з правилами провадження щодо застосування примусових заходів медичного характеру.

Скарги на інші рішення, дії чи бездіяльність слідчого чи прокурора не підлягають розгляду під час досудового розслідування і можуть бути предметом розгляду під час підготовчого провадження суду. Під час підготовчого судового засідання можуть також бути оскаржені рішення, дії чи бездіяльність слідчого або прокурора щодо відмови у визнанні особи потерпілою та заходів безпеки (ч.ч.2,3 ст.303 КПК). **ВАЖЛИВО: заборону на оскарження інших рішень, дій чи бездіяльності слідчого або прокурора під час досудового розслідування (ч.2 ст.303 КПК) слід тлумачити у світлі ч.4 ст.21 КПК (згідно якої здійснення кримінального провадження не може бути перешкодою для доступу особи до інших засобів правового захисту, якщо в його ході порушуються права і свободи людини, гарантовані Конституцією і міжнародними договорами України) та ст.13 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, яка передбачає право особи на ефективний засіб правового захисту на національному рівні від порушень прав і свобод, гарантованих Конвенцією.** Такі скарги слід подавати до слідчого судді місцевого суду, у межах юрисдикції якого знаходиться орган досудового розслідування, протягом 10 днів з часу прийняття рішення, вчинення дії або бездіяльності. Якщо рішення слідчого чи прокурора оформлюється постановою, строк подання скарги починається з дня отримання особою її копії. Скарга повинна бути розглянута слідчим суддею не пізніше 72 годин з моменту надходження, за винятком скарг на рішення про закриття кримінального провадження, які розглядаються у 5-денний строк. Розгляд скарг цієї категорії здійснюється за обов'язкової участі особи, яка подала скаргу, чи її захисника, представника, і слідчого чи прокурора, рішення, дії чи бездіяльність яких оскаржується, про-

те відсутність слідчого і прокурора не є перешкодою для розгляду скарги.

УВАГА: Ухвала слідчого судді за результатами розгляду скарги не оскаржується в апеляційному порядку (винятком є ухвала про відмову у задоволенні скарги на постанову про закриття кримінального провадження). Тому скаржнику слід докласти максимальних зусиль для подання доказів на підтвердження своєї позиції під час розгляду скарги слідчим суддею.

ЯКІ ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ОСКАРЖЕННЯ ДО СУДУ ЗАТРИМАННЯ?

Оскарженню за законом підлягає як затримання особи, так і не-затримання дотримання її прав (ч.5 ст.29 Конституції України, ч.ч.1,2,3 ст.206 КПК). Скарга на незаконність затримання може бути подана у будь-який час після затримання особи. Більш того, таку скаргу може подати до слідчого судді не лише затримана особа, її захисник чи законний представник, але й будь-яка особа, якій стало відомо про факт незаконного затримання. Ці відомості слід довести до відома слідчого судді, у межах територіальної юрисдикції якого тримається під вартою затримана особа. Затриманий негайно доставляється до такого слідчого судді.

Якщо орган державної влади чи службова особа, під вартою яких тримається особа, не нададуть у судовому засіданні слідчому судді рішення суду, яке набрало законної сили чи не доведуть наявність інших законних підстав для позбавлення свободи, слідчий суддя зобов'язаний негайно звільнити таку особу з-під варти.

Слідчий суддя має розглянути скаргу на незаконність затримання невідкладно після її надходження до суду.

ЯК ПРАВИЛЬНО ОФОРМИТИ СКАРГУ?

За загальним правилом скаргу слід складати у письмовій формі.

У скарзі мають бути зазначені:

- Орган чи посадова особа, до яких подається скарга; наприклад: «Деснянський районний суд м. Чернігова». Його адреса (якщо скарга надсилається поштою чи кур'єром); наприклад: «14038, м. Чернігів, пр-т Перемоги, 141».
- Прізвище, ім'я, по-батькові особи, яка подає скаргу (найменування для юридичної особи); наприклад, «Кузьменко Кузьма Кузьмич»;
- Місце проживання особи, яка подає скаргу (місцезнаходження для юридичної особи), та номер телефону, інші реквізити засобів зв'язку, якщо такі є; наприклад, «00000, м. Чернігів, вул. Шевченка буд.0, кв.0, тел. 0462-00000»;
- Назва документа із зазначенням рішення, дії, бездіяльності, що оскаржуються; наприклад, «Скарга на бездіяльність слідчого СВ Чернігівського РВ УМВС України в Чернігівській області Петренка П.П. щодо невнесення заяви про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань»;
- Відомості про рішення, дії або бездіяльність, що оскаржуються, та виклад обставин, якими скаржник обґрунтовує свої вимоги, тобто опис ситуації, яка призвела до подання скарги; наприклад: «4 лютого 2013 року я звернувся до Чернігівського РВ УМВС України в Чернігівській області з письмовою заявою про вчинення щодо мене пограбування двома невідомими особами цього дня у кафе «Волошка», яка була прийнята під розпис слідчим Петренком П.П. Однак до цього часу слідчий

Петренко П.П. не вніс відповідні відомості до Реєстру і досудове розслідування за мою заявою не було розпочато. Бездіяльність слідчого Петренка П.П. є незаконною з огляду на те, що...»;

- Зазначення доказів, що підтверджують кожну обставину, якою скаржник обґрунтовує свої вимоги, зокрема, посилання на наявні у нього документи (якщо такі є);
- Зміст вимог скарги, тобто те, про що Ви просите орган, до якого подаєте скаргу на рішення, дію чи бездіяльність; наприклад, скасувати певне рішення, зобов'язати вчинити певну дію тощо;
- Перелік документів, що додаються до скарги (за наявності);
- Підпис особи, яка подає скаргу;
- Дата підписання скарги.

Обов'язково переконайтеся у тому, що Ваша скарга прийнята і зареєстрована. На Ваше прохання Вам повинні видати відповідну довідку. Скарги, які подаються у порядку кримінального судочинства, не оплачуються жодними зборами.

УВАГА: В оскарженні рішень органів слідства, прокуратури і суду багато особливостей. Тому, будь ласка, проконсультуйтеся з адвокатом чи іншим досвідченим фахівцем у галузі права перед тим, як вчинити будь-які дії у кримінальному провадженні.

КОРИСНІ ПОСИЛАННЯ

Портал Судова влада України
Державна судова адміністрація України

www.court.gov.ua

Верховний суд України

www.scourt.gov.ua

Міністерство юстиції України

www.minjust.gov.ua

Координаційний центр з надання правової допомоги

<http://legalaid.gov.ua>

Законодавство України

www.rada.gov.ua

Єдиний державний реєстр судових рішень

www.reyestr.court.gov.ua

Проект USAID «Справедливе правосуддя»

www.fair.org.ua

Пам'ятайте, перед вчиненням будь-яких значущих юридичних дій варто отримати консультацію юриста.
Оновлено станом на 08.08.2014

Ця публікація була здійснена за підтримки американського народу, наданої через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Проекту «Справедливе правосуддя».